

Jaarverslag 1999

publicatie RLG 00/6

De Raad voor het Landelijk Gebied

De Raad voor het Landelijk Gebied is per 1 januari 1997 ingesteld bij wet, als één van de brede adviesraden van het nieuwe adviesstelsel.

De adviestaak van de raad luidt:

"de regering en de beide kamers der Staten Generaal te adviseren over strategische beleidsvraagstukken ten aanzien van de functies landbouw, natuur, bos en landschap, openluchtrecreatie en visserij van het landelijk gebied, alsmede strategische vraagstukken die verband houden mét dan wel van invloed zijn óp die functies, al dan niet in onderlinge samenhang".

Met het oog op deze adviestaak vat de raad het begrip landelijk gebied ruim op. Zijn advisering richt zich daarom ook op natuur, recreatie en met landbouw samenhangende bedrijvigheid in en om stedelijke gebieden. In zijn adviezen wil de raad de mens - als vormgever, beheerder, gebruiker en bezoeker van het landelijk gebied - een belangrijke plaats geven.

De Raad voor het Landelijk Gebied werd op 28 januari 1997 door de minister van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij, de heer J.J. van Aartsen geïnstalleerd.

De raad heeft momenteel de volgende samenstelling:

- prof. H.J.L. Vonhoff (voorzitter)
- prof.dr. Th.A.M. Beckers
- mw. drs. H.L. Blok
- mw. dr. H.M. de Boois
- prof.dr. G.J. Borger
- mw. mr. F.G. van Diepen-Oost
- ir. J.T.G.M. Koolen
- B.J. Krouwel
- mw. mr. H.C. ter Kuile-van der Hoeven
- mw. G.W. van Montfrans-Hartman
- P. Nijhoff
- prof.dr. J.D. van der Ploeg
- mw. mr. W.M.C. de Vrey-Vringer
- prof.dr. W.J. Wolff

Secretaris van de raad is drs. T. Klumpers.

Het adres van raad en secretariaat is:

Stationsplein 14
3818 LE AMERSFOORT

telefoon 033 461 99 48

telefax 033 461 53 10

E-mail: raad.landelijk.gebied@rlg.agro.nl

<http://www.rlg.nl>

Jaarverslag 1999

oktober 2000

inhoudsopgave

1	<i>inleiding</i>	7
2	<i>vergaderingen en overige activiteiten</i>	9
3	<i>werkprogramma en werkwijze</i>	11
4	<i>afstemming, samenwerking en communicatie</i>	13
5	<i>uitgebrachte adviezen en adviezen in voorbereiding</i>	15
	5.1 in 1999 uitgebrachte adviezen	
	5.2 adviezen in voorbereiding	
	5.3 overzicht van alle adviezen en beleidsreacties tot 31-12-1999	
6	<i>samenstelling raad en secretariaat per 31-12-1999</i>	21

1 inleiding

drukke tijden, kort jaarverslag

Dit is het derde jaarverslag van de Raad voor het Landelijk Gebied. Het verslag is korter dan de eerste jaarverslagen: niet omdat er in 1999 minder gebeurd is maar omdat na die eerste jaren de veranderingen en ontwikkelingen nu zo langzamerhand minder groot zijn dan in de voorgaande jaren. De voorlopige uitkristallisatie van de positie en werkwijze van de raad werd in het jaarverslag over 1998 uitvoerig beschreven en in het voorliggende jaarverslag beperkt de raad zich wat dat betreft tot enkele accenten en aanvullingen.

Een andere reden om het jaarverslag kort en eenvoudig te houden, is de stevige werkdruk. Het werkprogramma is aanhoudend ambitieus. Men weet de raad steeds beter te vinden en er wordt veel aandacht gevraagd voor contacten en de follow-up van adviezen. Dat gaat ten koste van de tijd en aandacht voor andere zaken. Ook de bijdragen vanuit de raad en met name het secretariaat aan werkzaamheden in het kader van de eerste evaluatie van de raad, vergden de nodige tijd en aandacht. Juist in zulke omstandigheden doet de beperkte bezetting en financiële middelen van het secretariaat zich steeds sterker gevoelen.

het jaar 1999: consolidatie en verdere ontwikkeling

Na de eerste twee jaren, met één doorlopend werkprogramma, kwam in het begin van 1999 een nieuw werkprogramma tot stand. Dit werkprogramma 1999 werd - nadrukkelijker dan voordien - afgestemd op de politieke prioriteiten en het regeerakkoord en was ook meer op het eigen werkkterrein van LNV gericht. De raadsvergaderingen en andere activiteiten van de raad, werkgroepen en secretariaat werden met dezelfde of toenemende intensiteit vervolgd.

Na het uitbouwen van het externe contacten-netwerk in 1998 werden in 1999 vooral de banden met LNV verduidelijkt en waar nodig verstevigd, onder meer wat betreft de voorbereiding van het werkprogramma en de contacten tijdens de adviesvoorbereiding. Internationaal werd op de eerder ingeslagen weg voortgegaan: het contact met verwante raden in het buitenland werd verder aangehaald en er werd een actieve bijdrage geleverd in de vorm van stukken en voordrachten bij internationale bijeenkomsten, activiteiten die zonder uitzondering op hun beurt weer bruikbaar waren voor de werkzaamheden op nationaal niveau. De raad nam actief deel aan de werkgroep landbouwbeleid van Europese adviesraden, vanaf september als voorzitter en gastheer.

Nieuw is ook dat een kwartaaloverleg met de minister van LNV werd ingesteld. Ook de enorme groei in de bijdragen die van de raad worden gevraagd voor conferenties en symposia, al dan niet naar aanleiding van uitgebrachte adviezen, is een vermeldenswaardige ontwikkeling.

voorblick naar 2000: een eerste evaluatie van het raadswerk

Het jaar 2000 wordt het vierde en laatste jaar van de zittingsperiode van deze raad. In dat jaar wordt het raadswerk - in overeenstemming de verplichting in de Kaderwet Adviescolleges - geëvalueerd. Mede op grond van die evaluatie zal dan met ingang van 1 januari 2001 een 'nieuwe' Raad voor het landelijk Gebied aantreden en de werkzaamheden voortzetten.

Op 1 januari 1997 werd de Wet op de Raad voor het Landelijk Gebied van kracht en op 28 januari van dat jaar werd de raad officieel geïnstalleerd door de minister van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij. De adviesopdracht van de raad die in de instellingswet staat beschreven, luidt als volgt:

"de regering en de beide kamers der Staten Generaal te adviseren over strategische beleidsvraagstukken ten aanzien van de functies landbouw, natuur, bos en landschap, openluchtrecreatie en visserij van het landelijk gebied, alsmede strategische vraagstukken die verband houden met dan wel van invloed zijn op die functies, al dan niet in onderlinge samenhang".

De Kaderwet Adviescolleges - de basis voor het nieuwe adviesstelsel per 1 januari 1997 - geeft de overige richtlijnen voor het functioneren van de raad.

'Made in Holland', 31 maart 1999, advies RLG 99/2 advies over landelijke gebieden, verscheidenheid en identiteit

themamiddag

donderdag 15 april 1999 te Wageningen

Bijeenkomst ter presentatie van het advies en - mede door de inbreng van uitgenodigde sprekers - het breder belichten van het adviesthema (belang verscheidenheid en identiteit van het landelijk gebied) vanuit diverse maatschappelijke invalshoeken. Verslag www.rlg.nl.

programma

opening en introductie:	opening door dagvoorzitter presentatie en toelichting advies	Vonhoff Borger
OVERHEID:	overheid als opdrachtgever overheid voor sturing, borging	Rijnboutt , architect en ex-Rijksbouwmeester Van den Berg , Provincie Noord-Holland
VORMGEVING:	ontwerp en planvorming inrichting en uitvoering	Tummers , stedenbouwkundig ontwerper Van den Berg , Dienst Landelijk Gebied
ZAKELIJK BELANG:	DISCUSSIE MET ZAAL & PANEL identiteit en kwaliteit; recreatie indirecte gebruikers	panel: inleiders + Borger, Van Diepen, Nijhoff Jansen , Stichting Toerisme en Recreatie AVN De Zeeuw , Bouwfonds Nederlandse Gemeenten
BEWONERS:	burgers boeren	Margadant , hoogleraar NME in Wageningen Roemaat , voorzitter GLTO
afronding:	DISCUSSIE MET ZAAL & PANEL afronding door dagvoorzitter	panel: inleiders + Borger, Van Montfrans, De Vrey Vonhoff

korte impressie aan de hand van citaten

> **Vonhoff** (voorzitter van de raad en dagvoorzitter): *'Het landelijk gebied is dunkt ons een zaak van groot gewicht. Het is een eigen entiteit én het heeft een eigen identiteit. Wij worden te vaak geconfronteerd met de gedachtegang dat het landelijk gebied datgene is wat nog niet bebouwd is.'*

> **Borger** (hoogleraar historische geografie; lid van de raad): *'Je kunt gaan conserveren, de Monumentenwet en de nieuwe Natuurbeschermingswet bieden daar mogelijkheden toe. Maar dat betekent dat je datgene wat gegroeid en in de loop der eeuwen telkens weer veranderd is, het landschap, stil zou gaan zetten. Daarom is het uit het maatschappelijk verkeer halen niet de eerste mogelijkheid om aan te denken.'*

> **Rijnboutt** (architect; voormalig Rijksbouwmeester): *'Misschien is cultuurhistorie nog ergens als keuzevak op te pikken, maar niet in de kern. Ik vermoed dat het bij vele andere vooropleidingen voor posities in het openbaar bestuur niet veel beter is. Dat is, vind ik, voor deze generatie vormgevers, voor onze samenleving van morgen, voor mooi Nederland, heel erg. Dat zou moeten veranderen.'*

> **Van den Berg** (Bestuursraad provincie Noord-Holland): *'In de periode rond 1900 ging het om de trotse vormgeving van nutsvoorzieningen, in de periode 1925-1975 ging het om de trotse vormgeving van de buurt - bijvoorbeeld de tuinstad - en nu, het eind van de eeuw, gaat het om de trotse vormgeving van onze bijzondere landschappen.'*

> **Tummers** (Stedebouwkundig ontwerper): *'Het hart van het landschap is groen en blauw. De stadsharten zijn voltooide, uitgerijpte bebouwde plekken. Deze wereld van tegenpolen is de enige wereld, onze wereld. Alle stadslandschappen en agglomeraties liggen tussen die polen. Valt één van beide weg, dan valt de stroom uit. Dan houdt het hart op te kloppen en is de rest niet meer levend.'*

> **Van den Berg** (Dienst Landelijk Gebied): *'Belangrijk is het inschatten van de dynamiek in een gebied: past die in de bestaande landschappelijke kaders of moeten nieuwe worden ontwikkeld?'*

> **Jansen** (directeur Stichting Toerisme en Recreatie AVN): *'Als consumenten van de omgeving zoeken we avontuur, verrassing en we willen ontstressen. En dat willen in een kwalitatief onderscheidende en authentieke omgeving doen. Want daar zit het verrassende, dat avontuurlijke in.'*

> **De Zeeuw** (directeur Bouwfonds Nederlandse Gemeenten): *'In de bebouwde omgeving is het besluitvormingsproces al integraler, het resultaat naar mijn idee van een leerproces. Er is een meer eenduidige sturing door de overheid, met name de gemeente. In het landelijk gebied is dat veel vager'*

> **Margadant-van Arcken** (hoogleraar natuur- en milieueducatie): *'Belangrijk uitgangspunt is dat de burgers, de bewoners van een gebied, competente burgers zijn. Dus geen domme mensen met een groot kennisgebrek.'*

> **Roemaat** (voorzitter GLTO): *'Interactief beleid is ook het waarderen van de mondigheid van boeren en burgers. Waar boeren en burgers gezamenlijk in een gebied plannen maken, leiden die zelden tot vervlakkings maar sluiten aan bij de identiteit van het gebied.'*

> **Vonhoff:** *Wij kunnen feitelijk maar één conclusie trekken die zowel sociaal-cultureel als economisch verantwoord lijkt. Het landelijk gebied is als een aandelenportefeuille: als je er niet naar kijkt en niets aan doet, wordt deze in betrekkelijke tijd ondermijnd en uitgehold en dus moet je er voortdurend mee bezig zijn, als je er een hebt.*

2 vergaderingen en overige activiteiten

plenaire vergaderingen van de raad

De raad kwam in het verslagjaar 10 keer voor een reguliere plenaire vergadering bijeen om aandacht te besteden aan alle zaken van belang voor het functioneren van de raad: werkprogramma, werkwijze, taakverdeling, instelling werkgroepen ad hoc, adviezen in voorbereiding (startnotities en tussenrapportages), vaststelling van adviezen, presentatie van de adviezen of het raadswerk in het algemeen en afstemming en samenwerking.

activiteiten ter voorbereiding van adviezen

Ten behoeve van de adviesvoorbereiding waren diverse ad hoc werkgroepen actief, bestaande uit enkele raadsleden, al dan niet aangevuld met één of meerdere deskundigen van buitenaf, en onder voorzitterschap van een door de raad aangewezen lid van de raad. De werkwijze en samenstelling van de werkgroepen die in 1999 actief waren, wordt vermeld bij de betreffende adviesonderwerpen in hoofdstuk 5. Daarnaast waren er - evenals in de afgelopen jaren - ook diverse andere activiteiten ter voorbereiding van adviezen. Speciale vermelding verdienen in dit verband het werkbezoek op 27 augustus Drenthe en de informatieronde bij de Landbouwraden in het kader van het advies over grondbeleid, de opdracht áán en vervolgdiscussies mét Bureau HNS in het kader van het interim advies Geleid door Kwaliteit en de door NIROV georganiseerde Europabrainstorm ten behoeve van het advies LNV tussen Europa en de regio.

overleg met LNV en andere bestuurlijke contacten

De bestuurlijke en ambtelijke contacten met het departement van LNV werden geïntensiveerd:

- op 12 april werd met de minister en de staatssecretaris overlegd over lopende zaken. Op 1 juli werd kort met de nieuwe minister kennisgemaakt en op 2 september en 26 december werd met hem van gedachten gewisseld over actuele zaken, adviezen in voorbereiding en het werkprogramma voor 2000. Afgesproken werd om eens per kwartaal te overleggen, afwisselend in Den Haag en Amersfoort.
- op 24 juli werd met de Bestuursraad gesproken over de wederzijdse inzet ten behoeve van een optimaal functioneren van de raad en deze afspraken werden schriftelijk vastgelegd. In het kader van die afspraken werd ook tweemaal met de Bestuursraad gesproken over afgeronde conceptadviezen: op 25 mei over een interim advies van 'LNV tussen Europa en de regio' en op 2 december over het advies 'Grondbeleid'.
- in het begin van het jaar vonden er rond de nieuwe adviesonderwerpen startbesprekingen plaats met een groot aantal directeuren: op 26 januari en 2 februari over 'LNV tussen Europa en de regio', op 3 februari over 'Beleid en ruimte' en op 9 februari over 'Grondbeleid'.

Er vonden echter ook andere bestuurlijke contacten plaats. Op 25 februari werd met de gedeputeerde en een ambtelijk vertegenwoordiger van Flevoland gesproken over bestuurlijke aspecten van het IJsselmeeradvies, op 16 juni was er overleg met de VNG-commissie Vernieuwing Landelijk Gebied over "Geleid door kwaliteit" en 'Made in Holland' en op provinciaal en nationaal niveau vonden er gesprekken plaats over de adviezen 'Made in Holland' en 'LNV tussen Europa en de regio'

bijzondere bijeenkomsten rond de aanbieding van adviezen

Adviezen worden in de regel schriftelijk aangeboden, maar in enkele gevallen wordt daarop een uitzondering gemaakt en wordt een advies met toelichting overhandigd of publiekelijk te gepresenteerd. Zo ook dit verslagjaar:

- 'Made in Holland' werd na een schriftelijke aanbieding aan de staatssecretaris op 31 maart, gepresenteerd en bediscussieerd tijdens een drukbezochte themabijeenkomst op 15 april op de Wageningse Berg.
- 'Voor een open toekomst', het advies over het IJsselmeer, werd op 27 mei 'op locatie' gepresenteerd en overhandigd aan de staatssecretaris van LNV, in het bijzijn van vertegenwoordigers van de betrokken overheden en maatschappelijke organisaties.

'Geleid door kwaliteit', 12 mei 1999 (ongenummerd)
interim advies over landelijke gebieden en de 5^e Nota Ruimtelijke Ordening

uit een artikel in ROM Magazine over dit interim advies:

3 werkprogramma

De werkwijze bij de voorbereiding en vaststelling van het werkprogramma en de adviezen van de raad werd uitvoerig beschreven in het jaarverslag van 1998. Aangezien hierin geen grote veranderingen zijn opgetreden, wordt nu kortheidshalve naar die beschrijving verwezen. Wel was in dit verslagjaar nieuw dat werd gevraagd om enkele *interim adviezen*, een verzoek waaraan de raad graag heeft voldaan.

vaststelling en uitvoering werkprogramma 1999

Het eerste werkprogramma besloeg de jaren 1997 en 1998. Van dat omvangrijke programma liepen twee onderwerpen nog door tot in het voorjaar van 1999. Het werkprogramma 1999 werd op 8 januari 1999 in de ministerraad vastgesteld. Zo was in 1999 sprake van de onderstaande werkzaamheden:

OVERLOOP WERKPROGRAMMA 1997-1998

*Kenmerkend landelijk gebied
als nationale identiteit*

*Integraal ontwikkelingsperspectief
voor het IJsselmeergebied*

WERKPROGRAMMA 1999

Grondbeleid

LNV tussen Europa en de regio

*Beleid en ruimte voor verschillende landbouw- en
ontwikkelingssporen.*

(N.B.: het ruimtelijk deel werd onder andere titel ook al
gevraagd door de ministers van LNV-VROM samen)

Vestigingsvoorwaarden voor agrofoodconcerns

(N.B.: studieonderwerp; uitwerking in programma 2000)

brief 2^e Kamer: NOV Betuwelijn (ongevraagd)

brief min. LNV: landbouw in 2010 (mond. vraag)

brief EC: WTO-inzet van EU (ongevraagd)

STAND VAN ZAKEN OP 31-12-1999

gepubliceerd op 31-3-1999 en gepresenteerd op 15-
4-1999 als 'Made in Holland', advies over landelijke
gebieden, verscheidenheid en identiteit (RLG 99/2)

gepubliceerd en gepresenteerd op 27-5-1999 als
'Voor een open toekomst', ontwikkelingsperspectief
voor het IJsselmeergebied (RLG 99/3)

STAND VAN ZAKEN OP 31-12-1999

gepubliceerd op 7-12-1999 - eerst in voorlopige
vorm - als 'Grondbeleid voor groene functies'.

interim adviezen uitgebracht op 15-6 en 15-9-1999;

eindadvies vast te stellen in januari 2000

interim advies uitgebracht op 12-5-1999 als 'Geleid
door kwaliteit', advies over landelijke gebieden en
de 5^e Nota Ruimtelijk Ordening.

Eindadvies t.z.t. in de loop van 2000

startnotitie op 20-10-1999 vastgesteld, inclusief
werkwijze en samenstelling voorbereidingsgroep

verzonden 3-9-1999

verzonden 7-10-999

verzonden 26-11-1999

voorbereiding en vaststelling werkprogramma 2000

De voorbereiding van het werkprogramma voor 2000 dreigde door de ministerswisseling in 1999 te stagneren. Echter de nieuwe minister kende hier meteen een hoge prioriteit aan toe, zodat in een gezamenlijke vergadering op 2 september de hoofdlijnen van het werkprogramma voor 2000 konden worden overeengekomen. Op 24 september werd vervolgens het werkprogramma in de Ministerraad vastgesteld. Zo konden nog in dit verslagjaar de eerste afspraken over de planning en de aanpak worden gemaakt. Het werkprogramma voor 2000 ziet er als volgt uit:

OVERLOOP WERKPROGRAMMA 1999

LNV tussen Europa en de regio (afronding)

Beleid en ruimte (afronding)

WERKPROGRAMMA 2000

Het algemene beeld v/h landelijk gebied in 2010

De kansen voor biologische landbouw

De toekomst voor dierhouderij in Nederland

Politiek-maatschappelijke basis voor natuurbeleid

Vestigingsvoorwaarden voor agro-concerns

Internationale werkconferentie ELM

Voortzetting van het Stimuleringskader

VERWACHTING OP 31-12-1999

maart 2000

mei 2000

VERWACHTING OP 31-12-1999

maart 2000; ook 2e interimadvies 'Beleid en Ruimte'

eind 2000

eind 2000

najaar 2000

zomer 2000

3/4-4-2000 n.a.v. 'LNV tussen Europa en de regio'

februari 2000

‘Voor een open toekomst’, 27 mei 1999, RLG 99/3 advies over het ontwikkelingsperspectief voor het IJsselmeergebied

Het unieke van het IJsselmeergebied is dat het een aaneengesloten zoetwatergebied is van een ongekend formaat in het hart van ons land: een karakteristiek water- en ecosysteem met een vleug ongetemdheid, een verscheidenheid aan functies, een rijke historie en intensieve bewoning langs de oevers. Daarmee vertegenwoordigt het een aantal essentiële waarden:

- * **een grote zoetwatervoorraad en -buffer** voor waterbeheer in groot deel van ons land
- * **een bron voor drinkwater** en voor de watervoorziening in het algemeen
- * **een “voorraad” openheid, rust en ruimte** voor recreatie op en om het water en als onderdak voor natuur, direct grenzend aan het dichtbevolkte midden van ons land
- * **natuur van nationale en internationale waarde**, beschermd onder de EU Vogelrichtlijn
- * **aaneengesloten water voor multifunctioneel gebruik**, waar economische functies tot nu verenigbaar waren met de natuur, openheid en voorraad/bufferfunctie van het water
- * **verbindend kader** voor land, water en cultuurhistorie: havens, oude dorpen en stadjes, grote en kleine polders, oude en nieuwe dijken, wielen, kliffen, moeras, nieuwe steden.

voorgesteld ontwikkelingsperspectief

De raad meent dat de *essentiële waarden* de basis voor het ontwikkelingsperspectief moeten zijn. Het “IJsselmeergebied van de toekomst” is daarom een gebied optimaal ingericht om:

1. toenemende tekorten en overschotten zoetwater op te vangen
2. goed en steeds meer drinkwater te leveren
3. te voorzien in (steeds schaarsere) openheid, rust en ruimte, voor recreatie en natuur
4. onderdak te bieden aan (inter)nationale natuurwaarden in, op en rond het water
5. een basis te bieden voor een substantieel maar selectief economisch gebruik
6. een verbindend kader te bieden voor oude en nieuwe water - land relaties

De raad ziet het IJsselmeergebied van de toekomst dus als het “natte hart van Nederland”: een open watergebied van maximale proporties dat ook in alle andere opzichten open is, dus met vrije en toegankelijke oevers, met vergezichten en een verscheidenheid aan oude en nieuwe overgangen tussen land en water. In het gebied staan de waarden en gebruiksmogelijkheden van deze fysieke gesteldheid voorop. Deze waarden en gebruiksmogelijkheden zijn daarmee leidend voor de ruimtelijke en economische ontwikkeling: er is alleen ruimte voor ontwikkelingen die daarop zijn gebaseerd of op zijn minst daarmee in overeenstemming zijn.

4 afstemming, samenwerking en communicatie

contacten met het veld

De contacten met het veld zijn intensief en veelvormig. Naast contacten voor de algemene oriëntatie, zijn de meeste gericht op de concrete adviesvoorbereiding. In het jaarverslag van 1998 werd - als eenmalige illustratie - een overzicht gegeven van alle contacten die de raad in dat jaar had in het kader van adviezen. Het beeld voor 1999 is daarmee vergelijkbaar.

afstemming en samenwerking met andere adviescolleges

De samenwerking met andere adviesraden neemt toe, vooral in de vorm van informele consultaties over en weer of het uitwisselen van vertrouwelijke concepten. Een gezamenlijke adviesaanvraag van de ministers van VROM en LNV aan de VROMraad en de RLG (februari 1999) kon door de timing en andere, reeds lopende voorbereidingen niet door de raden gezamenlijk worden beantwoord. De afspraak tussen alle raden om altijd alle adviezen en werkprogramma's uit te wisselen, blijft bestaan. De raden blijven zo in het verloop van het jaar geïnformeerd over elkaars werkzaamheden. Daarnaast is er het periodiek overleg tussen de voorzitters en secretarissen van de Raad voor Verkeer en Waterstaat, de VROM-raad en de Raad voor het Landelijk Gebied. In het verslagjaar vond dit op 3 maart en 19 oktober plaats. Incidenteel is er ook overleg met andere raden, naar aanleiding van specifieke onderwerpen. De jaarlijkse ontmoeting van alle voorzitters van de adviescolleges vond ook in 1999 weer plaats en in dit verslagjaar is ook een kwartaaloverleg van de secretarissen gestart.

internationale uitwisseling en samenwerking

De raad zoekt ook nadrukkelijk contact met instellingen in het buitenland, waar onder ook de landbouw-vertegenwoordigingen, Nederlandse vertegenwoordigers in het Europees Parlement en relevante organisaties en overheden waaronder EU-organen. Zo wordt informatie verzameld voor het opstellen van de adviezen én tegelijk gewerkt aan een verbreding van het gebruik van de adviezen. Van elk advies verschijnt daarom ook een verkorte Engelse versie.

De Raad voor het Landelijk Gebied neemt vanaf de oprichting deel aan een internationaal uitwisselings- en samenwerkingsverband van natuur- en milieu-adviesraden (EEAC) uit (a.s.) EU-lidstaten. De jaarlijkse bijeenkomst van participerende raden vond in 1999 van 9 - 11 september in Budapest plaats. Ook nam de raad deel aan een conferentie van 4 - 6 november in Helsinki over 'Sustainability'. De uitwisseling van informatie vindt ook plaats via de gemeenschappelijke 'focal point-information service', met onder meer een eigen website. De EEAC heeft onder meer een actieve landbouw-werkgroep die in 1999 door de Raad voor het Landelijk Gebied werd voorgezeten en die op 10-11 mei in Kopenhagen en op 11-12 november in Amersfoort bijeenkwam. In november werd op basis van deze werkzaamheden een gemeenschappelijk briefadvies aan de Europese commissie uitgebracht, over de EU-inzet bij de WTO-onderhandelingen.

bijdragen aan conferenties en symposia, en overige communicatie

De raad levert - desgevraagd en binnen zijn mogelijkheden - actieve bijdragen aan conferenties en symposia over onderwerpen waarover hij heeft geadviseerd. Hij ziet dit als een bijzondere vorm van het onder de aandacht brengen van zijn adviezen of zijn werk in het algemeen. In het verslagjaar werd meer dan 20 keer opgetreden door middel van een voordracht of deelname aan een forum: door leden of soms het secretariaat. Het betrof veelal activiteiten naar aanleiding van de adviezen Made in Holland, Geleid door kwaliteit en LNV tussen Europa en de regio. Enkele presentaties hadden een meer algemeen karakter.

Het gebruik van de website van de raad vertoonde een duidelijke groei - tot ca. 150 serieuze bezoekers per dag aan het eind van het jaar - en met name het 'downloaden' van adviezen vertoonde een opmerkelijke stijging. Maar ook via andere kanalen werden veel adviezen verspreid. Van het grote aantal uitnodigingen voor deelname aan workshops, overleg, symposia, begeleidingscommissies etc. werd beperkt en gericht gebruik gemaakt.

'Grondbeleid voor groene functies', 7 december 1999, RLG 99/4
advies over een gericht grondbeleid voor de realisering van groene functies

5 uitgebrachte adviezen en adviezen in voorbereiding

5.1 in 1999 uitgebrachte adviezen

In deze paragraaf wordt een korte beschrijving gegeven van de in 1999 uitgebrachte adviezen, inclusief hoe zij werden voorbereid en hoe en wanneer zij werden uitgebracht. De volgorde is die waarin de adviezen feitelijk werden uitgebracht.

'Made in Holland' *advies over landelijke gebieden, verscheidenheid en identiteit.*

Met de voorbereiding van dit advies is eind 1997 begonnen door een kleine voorbereidingsgroep van raadsleden, te weten de leden Borger (voorzitter), Van Montfrans, Nijhoff en De Vrey-Vringer. De eigenlijke voorbereiding vond echter hoofdzakelijk in 1998 plaats. In het kader van die voorbereiding vonden ook een tweetal deskundigen-bijeenkomsten plaats, in respectievelijk juni en juli 1998. Bij de eerste bijeenkomst waren - naast de genoemde raadsleden - drs. H. van der Horst, drs. G.F.W. Herengreen, ir. Y.P.J. Horsten en ir. R.M.W.J. Nas betrokken. De tweede bijeenkomst vond plaats met dr. G. Bennett, prof.dr. D. Bolt, A.K. Bhalotra, ir. F.C. Prillewitz, prof.dr. D.B. Needham, prof.dr. A. Klamer, dr. B. de Pater, en prof.dr.ir. S.I. Sariyildiz.

Na een inhoudelijke discussie over een eerste concept in de novembervergadering, werd in de raadsvergadering van 17 december 1998 een definitief concept besproken en vastgesteld. De eindredactie, het drukken en het uitbrengen van het advies kon echter pas in 1999 plaatsvinden. *Schriftelijk aangeboden aan de bewindslieden van LNV op 31 maart 1999; gepresenteerd en bediscussieerd op 15 april 1999 tijdens een themabijeenkomst in conferentieoord Wageningse Berg. Publicatie 1999/2; Engelse samenvatting gepubliceerd onder nummer 1999/2a.*

Interim advies: 'Geleid door kwaliteit' *advies over landelijke gebieden en de 5^e Nota R.O.*

Het gaat hier om een interim advies voor het advies 'Beleid en ruimte', waarvan de publicatie in de eerste helft van 2000 is voorzien. Het betreft het ruimtelijke deel van het adviesonderwerp dat - onder een andere titel - ook werd gevraagd door de ministers van LNV en VROM samen. Ten behoeve van de voorbereiding werd een kleine voorbereidingsgroep vanuit de raad ingesteld, bestaande uit de leden Beckers, Krouwel, Nijhoff, en Van der Ploeg (voorzitter).

Voor de voorbereiding waren slechts enkele maanden beschikbaar, dus werd een intensief traject gevolgd, waarbij de plenaire raad in zijn februari- en maartvergadering over de opzet en de voortgang sprak. De raad stelde het interim advies in zijn aprilvergadering vast. Vervolgens werd het - zoals door de betrokken bewindslieden gevraagd - zo snel mogelijk afgerond en uitgebracht. Op 18 mei werd met een delegatie van de VROMraad van gedachten gewisseld over de wederzijdse adviezen ten behoeve van de 5^e Nota Ruimtelijke Ordening en de vervolgacties.

Schriftelijk aangeboden - in een ongedrukte vorm - aan de bewindslieden van LNV en VROM op 12 mei 1999. T.z.t. integraal te verwerken in advies over 'beleid en ruimte'. Publicatie ongenummerd.

'Voor een open toekomst' *advies over het ontwikkelingsperspectief voor het IJsselmeergebied.*

Met de voorbereiding van dit advies is in december 1997 begonnen. Ten behoeve van de voorbereiding werd toen een werkgroep samengesteld, die echter pas in 1998 voor het eerst bijeenkwam. Vanuit de raad namen aan de werkgroep de leden Van Montfrans, Nijhoff (voorzitter) en Wolff deel, aangevuld met deskundigen op het gebied van waterbeheer, recreatie, natuur, visserij, transport, cultuur/monumenten en bestuur: dr. Th.L. Claassen, G.H.P. Dirx, H. van Groenestein, ir. R.D.W. Hijdra, IR. C.W. Iedema, drs. A.J. Leerling, mw. H.A.J. Meelissen, ir. E. Roosma, R. Steensma, S. Veninga en mw. G. de Vries-Hommes.

In de loop van 1998 werd in de raad drie maal een inhoudelijke bespreking aan het onderwerp gewijd en wel over: de bepaling van de hoofdfunctie van het gebied en de globale consequenties daarvan, het peilbeheer en de bestuurlijke aspecten. Het conceptadvies werd in begin 1999 opgesteld, en besproken en vastgesteld in de februari- en maartvergadering van 1999.

Gepresenteerd en overhandigd aan de staatssecretaris van LNV op 27 mei 1999, tijdens een bijeenkomst in het 'Gemeenlandshuis' aan de Diemerzeedijk. Publicatie RLG 99/3.

‘Grondbeleid voor groene functies’ advies over een gericht grondbeleid voor de realisering van ruimte voor groene functies.

De voorbereiding van dit advies vond geheel in 1999 plaats. Vanuit de raad werd een kleine voorbereidingsgroep samengesteld, bestaande uit de leden Van Diepen, Ter Kuile, Van Noord (voorzitter) en De Vrey. In het kader van de voorbereiding vonden ook vele gesprekken met derden plaats en werd - onder meer via de Landbouwraden - informatie uit het buitenland verzameld. Tevens werd in augustus een werkbezoek aan Drenthe gebracht.

Na een oriënterende bespreking in de februarivergadering werd tijdens de maartvergadering in de raad een startnotitie vastgesteld. In de junivergadering werd aan de hand van een tussenrapportage gesproken over een aantal globale inhoudelijke keuzen. In de oktober- en novembervergaderingen werd tenslotte het conceptadvies besproken en vastgesteld.

Schriftelijk aangeboden - in een voorlopige vorm maar met de definitieve inhoud - aan de bewindslieden van LNV, alsmede aan de bewindslieden van VROM en Financiën, op 7 december 1999. Pas in januari 2000 in druk verschenen en verspreid. Publicatie RLG 99/4.

Interim adviezen: ‘LNV tussen Europa en de regio’

Dit betreft twee interim adviezen die - op verzoek van de minister van LNV - in 1999 gedurende de voorbereiding van het gelijknamige (eind)advies werden uitgebracht. Het eindadvies werd in de decembervergadering vastgesteld maar de aanbieding en publicatie van het advies vond niet meer in 1999 plaats. Vanuit de raad werd voor de voorbereiding van het advies een kleine voorbereidingsgroep ingesteld, bestaande uit de leden Borger, Van Diepen, Van Montfrans, Koolen (voorzitter) en Nijhoff. Na een oriënterende bespreking in de februarivergadering werd in de maartvergadering de startnotitie voor het gehele adviestraject vastgesteld. In de april- en meivergadering werd een eerste interim advies besproken en vastgesteld. In de septembervergadering werd een kort, tweede interim advies vastgesteld.

De beide interim adviezen werden schriftelijk en in ongedrukte vorm aangeboden aan de minister van LNV, op achtereenvolgens 15 juni en 15 september 1999. Publicaties ongenummerd.

brief aan Tweede Kamer: NOV Betuwelijn

Betreft een initiatief van de raad, mede naar aanleiding van zijn eerdere advies over Grote Projecten. Vastgesteld in de raadsvergadering van 2 september.

Verzonden aan de Tweede Kamer op 3 september 1999.

brief aan de Europese Commissie: WTO-inzet van de EU

Betreft een initiatief van de landbouwwerkgroep - voorgezeten door de RLG - van de Europese natuur- en milieuraden (EEAC), waar de raad in zijn oktobervergadering mee instemde.

Verzonden aan de Europese Commissie op 26 november 1999

5.2 adviezen in voorbereiding

LNV tussen Europa en de regio (eindadvies)

Op 15 juni en 15 september 1999 werden interimadviezen uitgebracht (zie paragraaf 5.1), maar het eindadvies kon niet meer in 1999 worden vastgesteld en uitgebracht.

Planning: vaststelling in januari en uitbrengen in februari/maart 2000.

Beleid en ruimte voor verschillende landbouw- en ontwikkelingsporen (eindadvies)

Op 12 mei 1999 werd interimadvies ‘Geleid door kwaliteit’ uitgebracht (zie paragraaf 5.1), maar het eindadvies kon niet meer in 1999 worden vastgesteld en uitgebracht.

Planning: tweede interim advies in maart/april, eindadvies vaststellen in mei en uitbrengen in zomer 2000.

studieonderwerp: Vestigingsvoorwaarden voor agrofoodconcerns (programma 2000)

Na de geplande oriëntatieperiode kon in oktober een startnotitie worden vastgesteld voor de uitvoering in het jaar 2000. De voorbereidingsgroep werd samengesteld uit de leden Van Noord (voorzitter) en Koolen, alsmede dr. J.P. Verkaik.

Planning: voorbereiding in de loop van 2000, vaststellen 3^e kwartaal en uitbrengen in najaar van 2000.

5.3 overzicht van alle adviezen en beleidsreacties tot 31 - 12 - 1999

TITEL/DATUM ADVIES	Globale inhoud	Beleidsreactie
Tien voor de toekomst , advies tbv de beleidsagenda voor het landelijk gebied in de 21 ^e eeuw. (25-8-1997)	De raad geeft 10 'agendapunten' voor het beleid voor de 21 ^e eeuw, w.o. functieverbreiding van het landelijk gebied, meersporenontwikkeling landbouw, aflossen milieuhypotheek, verbinding internationale met regionale oriëntatie en ruimte voor ontwikkeling 'van binnenuit'.	(19-3-1998) De minister ziet in de agenda aanleiding voor fundamentele discussie, verbindt advies stad-land daaraan, vertaalt dit in de belangrijkste beleidsdilemmas en kondigt uitwerkingen aan.
Stad en land in groen verband , advies over de ordening van stad en land. (25-8-1997)	De raad pleit voor sturende rol van kwaliteit van het landelijk gebied bij planning en realisatie verstedelijking. Als ruimtelijk concept adviseert hij 'stedenland-plus'. Daarbij pleit hij o.m. voor bijstelling financieringsystematiek gemeenten, om bijvoorbeeld ook de zorg voor natuur en openheid te 'belonen'	(19-3-1998) De minister wacht met definitief oordeel maar vraagt zich af of de 'plus' op lange termijn voldoende ruimte biedt; de aanbeveling m.b.t. gemeentefonds is bij BiZa ingebracht.
Nieuw land ontwikkelen: zinnig of onbezonnen? , advies over de zinnigheid van nieuw land-oplossingen voor mainports, woningbouw, landbouw, natuur of recreatie (23-10-1997)	De raad noemt nieuw land de 'laatste optie' en pleit voor bredere en zorgvuldiger beoordeling overige opties. Hij meent dat daar nog niet-onderzochte mogelijkheden zijn en ontraadt een 'vlucht naar voren' (in zee/water). Meer algemeen bepleit hij koppeling investeringen in economische structuur en leefomgeving en het hanteren van een 'geen spijt'-benadering.	(16-7-1998) De regering onderschrijft de bepleite breedte en zorgvuldigheid van de afwegingen, maar wijst de 'geen spijt'-benadering/tijdpad af. Investeringskoppeling economie/leefomgeving wordt overgenomen.
Leven en laten leven , advies over kustvisserij en natuur in kustgebieden (27-3-1998)	De raad stelt dat natuur, natuurlijke fluctuaties en maatschappelijke opvattingen bepalend zijn voor kustvisserij. Daarom terughoudendheid mbt nieuwe visserijvormen. Hij adviseert aanscherping voorwaarden voor kokkelvisserij gedurende voortzetting evaluatieonderzoek tot 2003, en 'beëindiging tenzij' na afloop.	(15-7-1998) De minister deelt uitgangspunten raad, incl. terughoudendheid mbt nieuwe visserijvormen. Risico's kokkelvisserij in onderzoeksperiode acht hij ondervangen. Hij besluit in 2003 wel over inpasbaarheid van kokkelvisserij, maar met iets ruimer criterium.
Grote projecten: als het moet, dan ook goed , advies over grootschalige ingrepen en de kwaliteit van het landelijk gebied (24-4-1998)	De raad stelt als kenmerken voor 'goed' (a) vanaf begin aandacht en geld voor kwaliteit en inpassing en (b) regie op het juiste bestuursniveau: projectbesluit en budget bij rijk, uitvoering en inpassing bij provincie(s). De raad stelt een geïntegreerde kwaliteits-sytematiek voor (ook ten behoeve van inpassingsbudget) alsmede een gebieds-benadering bij inpassing.	(30-3-1999) De minister stelt dat het advies een rol heeft gespeeld bij de kabinetsformatie en het IBO infrastructuur. Hij onderschrijft dat projecten niet (meer) geïsoleerd behandeld mogen worden en dat in de 'ontwerpogave' die daaruit volgt tegelijk de verbetermogelijkheden van een gebied benut moeten worden. De gevraagde aandacht voor besluitvorming wordt onderschreven. Een waardenkaart acht hij niet opportuun, wel de inzet van het LI-instrument.
Van waarden, opportunisme en vergetelheid , advies over het bestuur van het landelijk gebied (28-5-1998)	De raad pleit voor nieuwe verbindende visie op het landelijk gebied en een duidelijke stellingname, voor mobiliseren/motiveren van lokale krachten, en voor continuïteit en consistentie in de bestuurlijke aandacht, ook met het oog op de toekomst.	(30-3-1999) De minister geeft aan dat het advies een rol speelde bij de opstelling van het regeerakkoord alsook de LNV-beleidsagenda 'Kracht en Kwaliteit', met name het pleidooi voor de betrouwbaarheid en de coördinatie van de overheid.

<p>Overvloed en schaarste: water als geld, advies over de gevolgen van klimaatverandering, zeespiegelrijzing en bodemdaling. (24-6-1998)</p>	<p>De raad bepleit het serieus nemen van klimaatverandering en (nu al) in te spelen op verwachte veranderingen in de watersituatie: overlast winter/voorjaar, verkorten zomer, peil- en kwaliteitsproblemen, effecten op landbouw/ natuur. De raad bepleit actief ingrijpen als de verwachte ontwikkeling voldoende zeker is en tegelijk bestaande probleemsituaties worden opgelost (rivierbeheer, verdroging); in overige gevallen alle opties open te houden voor later ingrijpen.</p>	<p>(20-4-1999) De minister neemt de analyse en probleemstelling over. Die punten én de voorgestelde oplossingsrichting hebben doorgewerkt bij de aanvullingsnota bij het NW4 en in de opdrachtformulering van de Commissie 'Waterbeheer in de 21e eeuw. Ook speelde het gedachtegoed een rol bij de 5e Nota en diverse LNVstukken. Concreet worden voorts de beide beleidssporen, de bestuurlijke aspecten, de prioriteiten voor het LNVbeleid onderschreven en wordt het onderzoeksprogramma in de aanbevolen richting gevoed.</p>
<p>Vaste waarden, nieuwe opties, advies over natuur, recreatie en de publieke zaak (14-9-1998)</p>	<p>De raad pleit tegen private financiering en de-collectivisering als doel op zich. De aard van natuur en recreatie en hun betekenis voor de samenleving - de vaste waarden - vergen een structurele overheidszorg. Het waardebesef in de samenleving en modernisering van de rolverdeling vergen aandacht, evenals het instrumentarium(> voorstellen). Burgers en bedrijven wél aanspreken op gedrag en op extra middelen voor nieuwe wensen: de nieuwe opties.</p>	<p>eind 1999 officiële reactie nog niet ontvangen.</p>
<p>Zorg en vertrouwen, de basis voor voedselproductie in de 21e eeuw (13-10-1998)</p>	<p>De raad bepleit de consument centraal te stellen: zijn vertrouwen in het voedsel en de productiewijze (de zórg) wordt bepalend voor de ontwikkeling. Vertrouwen vergt maatschappijgerichtheid van de productie en normen, controle en controleerbaarheid. Daar zijn maatregelen voor nodig én mogelijk. De raad geeft die aan w.o.: instellen en garanderen van kwaliteitsstandaarden, voorwaarden bij liberalisering, gericht ruimtelijk beleid en voorlichting.</p>	<p>Eind 1999 officiële reactie nog niet ontvangen. <i>Bij de mondelinge aanbieding aan de minister en de staatssecretaris van LNV uitten zij zich positief en kondigden aan dat het advies zou doorwerken in onder meer de 'beleidsagenda' en in het op grond daarvan in te zetten beleid voor diverse sectoren.</i></p>
<p>Het toekomstperspectief voor LNV, advies n.a.v. de beleidsagenda. (ongevraagd advies) (12-11-1998)</p>	<p>De raad constateert dat het voortbestaan van LNV omstreden is maar een 'vernieuwd LNV' perspectief heeft. Dat moet zich richten op wat maatschappelijk relevant is en blijvende bestuurlijke zorg vergt: (1) landbouw met een nieuwe grondgebondenheid, licence to produce (2) natuur, geïntegreerd en uitgebouwd tot natuur'plus'; (3) leefbaarheid, uitgebouwd tot nieuwe en geaccepteerde kerntaak, de schakel tussen nationaal en regionaal niveau.</p>	<p><i>Na een bespreking met de bewindslieden van LNV is overeengekomen dat geen separate beleidsreactie wordt opgesteld. De beleidsreactie op het advies vindt men impliciet verwerkt in de 'beleidsagenda'.</i></p>
<p>Natuurbeleid dat verder gaat.., advies over de voortgang en vernieuwing van het natuurbeleid. (23-11-1998)</p>	<p>De raad bepleit voortzetting bestaande beleid en ambities maar tévens een verbreding naar beleving en gebruik. Hij pleit voor flexibiliteit van doelen op lokaal niveau om de lokale betrokkenheid en de realisering van het natuurbeleid te verbeteren. De raad geeft daar concrete aanzetten voor: criteria voor beleving/gebruik, uitruilbaarheid van doelen, lokaal fonds voor betrokkenheid e.a.</p>	<p>(21-4-1999) De staatssecretaris onderschrijft de noodzaak van verbreding en zal aanzetten daartoe uitbreiden, Ook de uitgangspunten mbt het omgaan met spanning tussen: lange-korte termijn, nationale-lokale wensen, continuïteit-ontwikkeling worden onderschreven evenals de bestuurlijke integratie van deelterreinen en flexibiliteit in de uitvoering. Bij de totstandkoming</p>

		NBL21 zullen deze een rol spelen. eind 1999 officiële reactie nog niet ontvangen.
Made in Holland , advies over landelijke gebieden, verscheidenheid en identiteit. (31 maart 1999)	De raad pleit voor een omslag in denken en doen. Verscheidenheid en identiteit kunnen niet langer het resultaat zijn van handelen (bij andere, bijv. economische doelen) maar vergen bewuste keuzen. Om keuzen te kunnen maken is reflectie en gevoeligheid nodig voor verschillen in cultuurhistorie, ecologie en gebruik van gebieden. Gekozen moet worden tussen verschillende strategieën: 1) behoud los van ontwikkeling, 2) behoud in ontwikkeling en 3) geen behoud, alleen ontwikkeling. Een belangrijk hulpmiddel bij de afweging is een wetenschappelijke kaart, een inventarisatie van de herkenbare regionale verscheidenheid.	
Voor een open toekomst , advies over het integraal ontwikkelingsperspectief voor het IJsselmeergebied. (27-5-1999)	De raad analyseert de trends en ontwikkelingen en bepleit de opstelling van een integraal en toekomstgericht ontwikkelingsperspectief. Hij benoemt de vijf essentiële waarden van het gebied en formuleert op die basis een ontwikkelingsperspectief. Vervolgens worden aanbevelingen in het kader van dit ontwikkelingsperspectief geformuleerd, ook voor de benodigde bestuurlijke samenwerking.	(12-10-1999) De staatssecretarissen van LNV en V&W schrijven, mede namens de ministers van VROM en EZ, dat zij de analyse onderschrijven en de essentiële waarden overnemen als basis voor de ontwikkeling. Zij staan positief t.o. de meeste aanbevelingen, maar rond de waterhuishouding achten zij eerst meer onderzoek noodzakelijk.
Geleid door kwaliteit , interim advies over het landelijk gebied en de 5 ^e Nota Ruimtelijke Ordening; (interim advies voor 'beleid en ruimte') (12-5-1999)	De raad pleit voor verbreding en integratie van het perspectief op het landelijk gebied tot collectieve, sociaal-culturele en economische waarden. Daarbij wordt een geleidelijke overgang bepleit van blauwdruk- naar een ontwikkelingsplanologie, waarbij een lokale geïntegreerde kwaliteitsbenadering een belangrijke rol zou kunnen en moeten spelen. Voorts worden nog concrete reacties gegeven op de voorstellen in de Startnota voor de 5 ^e Nota: 'de ruimte van Nederland'.	officiële reactie volgt t.z.t. op het eindadvies (pas voorzien in de loop van 2000).
LNV tussen Europa en de regio , interim adviezen. (18-6-1999 en 15-9-1999)	In deze interim adviezen gaat de raad - op verzoek van de minister - alvast in op onder meer de algemene context voor het (eind)advies, de implementatie van Agenda 2000, de opzet van Rurale Ontwikkelingsplannen, regionalisering en experimenten.	officiële reactie volgt t.z.t. op het eindadvies (voorzien begin 2000). (2-9-1999) <i>mondellinge reactie van minister LNV. Over hele linie positief maar ook aanleiding voor het formuleren van aanvullende vragen voor het eindadvies.</i>
Grondbeleid voor groene functies , advies over een gericht grondbeleid voor de realisering van ruimte voor groene functies. (7 12-1999)	De raad constateert dat de ontwikkelingen op de grondmarkt een ernstig knelpunt dreigen te worden voor de realisatie van de beleidsdoelen voor landbouw, natuur en andere groene functies in het landelijk gebied. Op grond van een analyse van de achterliggende oorzaken en verwachte ontwikkelingen bij ongewijzigd beleid, bepleit de raad een alerter en gericht grondbeleid voor de groene functies. Als aanzet hiervoor schetst de raad ruim 40 opties voor aanpassing van het beleid of gerichtere inzet van instrumentarium. Essentieel voor het realiseren van de gestelde beleidsdoelen zijn in ieder geval een consequenter bestuur, een alerter ruimtelijk beleid en een adequatere financiering van door de overheid gewenste ruimtelijke ingrepen zoals de EHS. Onderverdeeld in zes mogelijke strategieën	eind 1999 officiële reactie nog niet ontvangen (N.B.: het advies werd pas vlak voor de jaarwisseling uitgebracht)

	doet de raad hiervoor concrete aanbevelingen.	
--	---	--

6 samenstelling raad en secretariaat op 31-12-1999

richtlijnen voor de samenstelling van de raad

De Kaderwet adviescolleges stelt dat de nieuwe adviesraden uit ten hoogste 14 leden en een voorzitter mogen bestaan. De Raad voor het Landelijk Gebied bestaat uit het maximale aantal leden. Zij zijn - conform de richtlijnen van de wet - onafhankelijk en benoemd op basis van hun deskundigheid op het werkterrein waarvoor de raad is ingesteld, alsmede hun maatschappelijke kennis en ervaring. De *inhoudelijke deskundigheid* heeft onder meer betrekking op landbouw, natuurbeheer, openluchtrecreatie, water, milieu en sociaal-economische dan wel bestuurlijk-juridische vraagstukken. De *maatschappelijke ervaring en achtergrond* laat zich vertalen in een goede spreiding van de leden over (1) onderzoek en wetenschap, (2) openbaar bestuur en (3) maatschappelijke organisaties.

samenstelling van de raad

De samenstelling van de raad bleef in 1999 ongewijzigd en was 31 december 1999 als volgt:

- **Prof. H.J.L. Vonhoff (voorzitter)**, voorheen Commissaris der Koningin en thans onder meer voorzitter van de Hoge Veluwe en bijzonder hoogleraar aan de Erasmusuniversiteit;
- **Prof.dr. Th.A.M. Beckers**, hoogleraar Vrijtijdswetenschappen Katholieke Universiteit Brabant
- **Mw. drs. H.L. Blok**, oud-gedeputeerde in Zuid-Holland en thans burgemeester van Brummen
- **Mw. dr. H.M. de Boois**, oud-lid Tweede Kamer en voorzitter Zuiveringsschap Amstel en Gooiland, thans onder meer voorzitter van Vogelbescherming Nederland
- **Prof.dr. G.J. Borger**, hoogleraar historische geografie aan de Universiteit van Amsterdam
- **Mw. mr. F.G. van Diepen-Oost**, oud-gedeputeerde in Noord-Holland
- **Ir. J.T.G.M. Koolen**, voorzitter Limburgse Land- en Tuinbouw Bond
- **B.J. Krouwel**, bankier; hoofd stafgroep duurzame ontwikkelingen van Rabobank Nederland
- **Mw. mr. H.C. ter Kuile-van der Hoeven**, voorzitter Brabants Particulier Grondbezit
- **Mw. G.W. van Montfrans-Hartman**, oud-burgemeester, partner Boer Croon ProcesManagement B.V.
- **J. van Noord (vice-voorzitter)**, oud-lid Tweede Kamer en voorzitter van de Raad voor de Openluchtrecreatie, thans onder meer onafhankelijk adviseur
- **P. Nijhoff**, directeur van de Stichting Natuur en Milieu
- **Prof.dr. J.D. van der Ploeg**, hoogleraar Rurale Sociologie Landbouwniversiteit Wageningen
- **Mw. mr. W.M.C. de Vrey-Vringer**, burgemeester van Goirle
- **Prof.dr. W.J. Wolff**, hoogleraar Mariene Biologie aan de Rijksuniversiteit van Groningen.

bezetting secretariaat

Het secretariaat van de raad was op 31 december 1999 als volgt samengesteld:

- **Drs. T. Klumpers**, secretaris, hoofd van het secretariaat.
- **Mw. J.N. Dam**, documentatie en systeembeheer; coördinatie administratie (0,8);
- **Mw. J.P. de Jesus**, financiële en personele administratie; secretariaat algemeen;
- **Mw. M. Van Rhenen-Winkel**, post- en archiefzaken (0,6)
- **Mw. drs. E.A. Andersson**, adjunct-secretaris, met als eerste aandachtsgebied internationale ontwikkeling natuur, bos en landschap, ruimtelijke ordening en landgebruik;
- **Drs. W.H. Brandenburg**, adjunct-secretaris, met als eerste aandachtsgebied functie- afstemming en integratie in het landelijk gebied, gebiedsgericht beleid en plattelandsvernieuwing;
- **Ing. A.K. Denneman**, adjunct-secretaris (0,8), met als eerste aandachtsgebied waterbeheer, inclusief internationale aspecten, in relatie tot de functies van het landelijk gebied;
- **Mw. drs. M. Kloosterman**, adjunct-secretaris (0,8), met als eerste aandachtsgebied ruimtelijke ordening, infrastructuur en de relatie stad-land;
- **Dr. B.H. van Leeuwen**, adjunct-secretaris en tevens plv. secretaris, met als eerste aandachtsgebied natuur en de milieu-randvoorwaarden, trends en modellen, biologische aspecten van de visserij;
- **Drs. F.J. van der Valk**, adjunct-secretaris, met als eerste aandachtsgebied nationale en internationale ontwikkeling van landbouw, handel en visserij en de consequenties op nationaal niveau;
- **Ir. G.C. Weernekers**, adjunct-secretaris (0,8), met als eerste aandachtsgebied de ontwikkeling van de openluchtrecreatie en woon-werk-vrijtijds patronen;
- **Ing. C.H.R. Wichers**, adjunct-secretaris, met als eerste aandachtsgebied inrichting, beheer en gebruik van het landelijk gebied t.b.v. natuur, bos, landbouw en openluchtrecreatie.

Publicaties

gepubliceerde algemene informatie

- * RLG 97/1: 'Introductie en werkprogramma 1997-1998' (*april 1997*)
- * RLG 98/1: 'Jaarverslag 1997' (*januari 1998*)
- * RLG 99/1: 'Jaarverslag 1998' incl. verslag symposium d.d. 12 november 1998 (*januari 1999*)
- * RLG 00/6: 'Jaarverslag 1999' (*oktober 2000*)

gepubliceerde adviezen werkprogramma 1997-1998

- * RLG 97/2: 'Tien voor de toekomst' advies t.b.v. de beleidsagenda voor het landelijk gebied in de 21e eeuw (*augustus 1997*)
- * RLG 97/3: 'Stad en land in groen verband' advies over de ordening van stad en land (*augustus 1997*)
- * RLG 97/4: 'Nieuw land ontwikkelen: zinnig of onbezonnen?' advies over de zinnigheid van nieuw land-oplossingen voor mainports, woningbouw, landbouw, natuur of recreatie (*september 1997*)
- * RLG 98/2: 'Van waarden, opportunisme en vergetelheid' advies over het bestuur van het landelijk gebied (*maart 1998*)
- * RLG 98/3: 'Leven en laten leven' advies over kustvisserij en natuur in kustgebieden (*maart 1998*)
- * RLG 98/4: 'Grote projecten: als het moet, dan ook goed' advies over grootschalige ingrepen en de kwaliteit van het landelijk gebied (*maart 1998*)
- * RLG 98/5: 'Overvloed en schaarste: water als geld' advies over de gevolgen van klimaatverandering, zeespiegelrijzing en bodemdaling voor het landelijk gebied (*mei 1998*)
- * RLG 98/6: 'Vaste waarden, nieuwe opties' advies over natuur, recreatie en de publieke zaak (*juli 1998*)
- * RLG 98/7: 'Zorg en vertrouwen: de basis voor voedselproductie in de 21^e eeuw' (*september 1998*)
- * RLG 98/8: 'Natuurbeleid dat verder gaat' advies over voortgang en vernieuwing van het natuurbeleid (*september 1998*)
- * RLG 98/9: 'Het toekomstperspectief voor LNV' advies naar aanleiding van de LNV-beleidsagenda (*oktober 1998*)
- * RLG 99/2: 'Made in Holland' advies over landelijke gebieden, verscheidenheid en identiteit (*maart 1999*)
- * Verslag van de themamiddag 'Made in Holland' over landelijke gebieden, verscheidenheid en identiteit (*15 april 1999*)
- * RLG 99/3: 'Voor een open toekomst' advies over het ontwikkelingsperspectief voor het IJsselmeergebied (*maart 1999*)

gepubliceerde (interim)adviezen werkprogramma 1999

- 'Geleid door Kwaliteit', interimadvies over landelijke gebieden en de 5^e Nota Ruimtelijke Ordening (*12 mei 1999*)
- 'LNV tussen Europa en de regio', interimadvies (*18 juni 1999*)
- 'LNV tussen Europa en de regio', tweede interimadvies, randvoorwaarden en uitvoering Rurale Ontwikkelingsplannen (*15 september 1999*)
- * RLG 99/4: 'Grondbeleid voor groene functies' advies over een gericht grondbeleid voor de realisering van ruimte voor groene functies (*december 1999*)
- * RLG 00/1: 'LNV tussen Europa en de regio: de nieuwe opgaven' (*januari 2000*)
- * RLG 00/2: 'Het Stimuleringskader na 2000' (*maart 2000*)
- * RLG 00/3: 'Het belang van samenhang' advies over ontwikkeling, afstemming en integratie in het landelijk gebied (*mei 2000*)
- * RLG 00/4: 'Evaluatie 1997-2000' rapport van een externe evaluatiecommissie o.l.v. mr. F.J.M. Houben (*juli 2000*)
- * RLG 00/5: 'Wonen in het landelijk gebied' advies over de Ontwerp Nota Wonen (september 2000)